

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Lääkäri ja turvallinen lääkehoito

Ylilääkäri Kirsti Tolonen, Valvira

27.10.2021

Vaikuttava valvonta – vastuulliset toimijat

Lääkäri

- Vastaa lääkehoidon kokonaisuudesta
- Antaa lääkemääräykset
- Toteuttaa lääkehoitoa (koulutus, perehdytys, osaaminen)
- Myöntää lääkeluvat vaativaan lääkehoitoon
- Osallistuu lääkehoitosuunnitelman laatimiseen
- Allekirjoittaa lääkehoitosuunnitelman
- Allekirjoittaa huumelääkkeiden kulutuskortit

Lääkehoitosuunnitelma

- Lääkärin on perehdyttävä työyksikkönsä lääkehoitosuunnitelmaan, jotta tietää
 - minkälaista lääkehoitoa yksikössä pystytään toteuttamaan (lääkehoitoa toteuttavan henkilöstön osaaminen, tehtävien jako)
 - mitkä ovat yksikön lupakäytännöt
 - miten toimitaan poikkeamatilanteissa
 - Tuntee yksikön lääkehoidon prosessin
- Lääkäri tuo lääketieteellisen asiantuntemuksen suunnitelmaa laadittaessa
 - Lääkehoitoon liittyvien riskien tunnistaminen
 - **Riskilääkkeet**
 - Lääkehoitoon liittyvissä vaaratapahtumissa toimiminen

Lääkehoidon toteuttaminen

- Sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä lääkehoitoa toteuttavat ensisijaisesti **lääkehoitoon koulutetut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt yksikön lääkehoitosuunnitelmassa määritellyllä tavalla**
- Lääkehoitoa ei saa toteuttaa jos ei ole saanut siihen koulutusta, perehdytystä eikä osaamista ole varmistettu
- Myös valmiiksi jaettujen lääkkeiden antaminen on lääkehoidon toteuttamista

Lääkelupiin liittyvät käytännöt

- Sote-ammattihenkilöt saavat ilman erillistä lupaa toteuttaa lääkehoitoa ammatilliseen koulutukseensa sisältyvien lääkehoito-opintojen perusteella
- Työnantajan (esimiehen) on kuitenkin varmistettava osaaminen lääkehoitosuunnitelmassa kuvatulla tavalla työntekijän suorittaman tutkinnon, työtehtävien laajuuden ja yksikön ohjeiden mukaisesti
- *Niitä tehtäviä varten (**vaativa lääkehoito**), joiden tekemiseen työntekijöillä ei ole ammatillisen koulutuksen perusteella oikeuksia, työnantajan tulee järjestää työntekijöille lisäkoulutusta, varmistua heidän teoreettisesta ja käytännön osaamisestaan sekä antaa heille tehtävien suorittamiseen oikeuttavat kirjalliset luvat.*
- Työyksikön lääkehoitosuunnitelmassa kuvataan se, minkälaista koulutusta kukin ammattiryhmä tarvitsee ammatillisen koulutuksensa lisäksi lääkehoidon toteuttamiseen.

Mikä on vaativaa lääkehoitoa?

Sairaanhoitaja ja lähihoitaja

- **Sairaanhoitaja** (th, kättilö, ensihoitaja amk)
 - Laskimoon annettava lääke- ja nestehoito
 - Lääkehoidon toteuttaminen erityisantoreittejä pitkin tai erityisillä välineillä
 - Varjoaineet
 - Rokottaminen
 - verensiirrot
- **Lähihoitaja**
 - Pkv-lääkkeet
 - Luonnollista tietä annettavat huumausainelääkkeet
 - Injektiot sc ja im
 - Lääkkeettömän, perusliuosta sisältävän infuusion vaihtaminen

Mikä on vaativaa lääkehoitoa?

Muu sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö

- **Muu sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka tutkintoon on sisältynyt vähintään lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaava määrä lääkehoidon opintoja (esim sosionomi,geronomi)**
 - Pkv-lääkkeet
 - Injektiot sc ja im
- **Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka tutkintoon ei ole sisältynyt vähintään lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaavaa lääkehoidon koulutusta**
 - Lääkkeiden antaminen luonnollista tietä

Hoiva-avustajien osallistuminen lääkehoitoon

- Sote yksiköissä lääkehoitoa toteuttavat ensisijaisesti **lääkehoitoon koulutetut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt** yksikön **lääkehoitosuunnitelmassa määritellyllä tavalla**
- Hoiva-avustaja ei ole sote ammattihenkilö
 - Lähtökohtana tulee pitää, etteivät osallistu lääkehoidon toteuttamiseen
 - Jos työnantaja arvioi, että yksikön toiminnan kannalta olisi välttämätöntä, tulee hoiva-avustaja kouluttaa lääkehoidon tehtäviin
 - Voisi em. tilanteessa antaa valmiiksi jaettuja lääkkeitä asiakkaalle, mutta ei PKV- tai N-läkkeitä
 - Ei voi vastata asiakkaan lääkehoidosta eli ei voi yksin toimiessaan toteuttaa lääkehoitoa; mm. kotihoidossa, eikä voi olla yksin työvuorossa esim. asumisyksiköissä

Lääkeluvan edellytykset

- Teoreettinen osaaminen (suullinen tai kirjallinen koe)
- Käytännön osaaminen (näytöt)
- Toimintayksikön lääkehoidosta vastaava lääkäri tai hänen valtuuttamansa lääkehoidosta vastaava lääkäri myöntää työntekijälle kirjallisen luvan niitä tehtäviä varten, joita työntekijä ei voi tehdä tutkintoonsa sisältyneiden lääkehoidon opintojen perusteella.
- Lupa vaativan lääkehoidon toteuttamiseen on kirjallinen ja määräaikainen (esim. 3-5 vuotta).
- Toimintayksiköt voivat itse harkita, hyväksyvätkö ne toisen yksikön lääkehoitolupaa varten suoritetun lisäkoulutuksen ja kirjallisen kokeen lääkehoitolupaa varten. Lupa on kuitenkin toimintayksikkökohtainen

Lääkärillä on tärkeä rooli lääkitysturvallisuuden edistämisessä

- Lääkehoidon kokonaisuuden selvittäminen ja arviointi
 - Ajantasainen lääkityslista
 - muiden ammattiryhmien hyödyntäminen lääkitystä selvitettäessä
- Asianmukainen lääkkeen määrääminen
- Määrätyn lääkehoidon turvallisen toteutumisen varmistaminen

Lääkäriesimies

- Vastaa siitä, että yksikön lääkäreillä on riittävä osaaminen
- Puuttuu työnjohdollisin keinoin

- Huolehtii siitä, että yksikön lääkärit perehtyvät lääkehoitosuunnitelmaan

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Kiitos !

kirsti.tolonen@valvira.fi

valvira.fi

@ValviraViestii

Vaikuttava valvonta – vastuulliset toimijat